הִלְכוֹת תְּפִלִּין סִימָן לז

לז זְמַן הָנָחַת תְּפִלִּין. ובו ג׳ סְעִיפִים:

א א גְּדוֹל (פ) (א) שֶׁכַּר מִצְוֹת תְּפִלִּין, וְכָל מִי (ב) שֶׁאֵינוֹ מְנִיחָם הוּא (ג) בִּכְלַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל (ג) (ד) ב׳בִּגוּפָן:
ב * ג׳מִצְוָתָן לְהְיוֹתָם עָלָיו כָּל הַיּוֹם, אֲבָל מִפְּנֵי שֶׁצְּרִיכִים גּוּף נָקִי שֶׁלֹּא יָפִיחַ בָּהֶם וְשֶׁלֹּא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם, וְאֵין כָּל אָדָם יָכוֹל לִזָּהֵר בָּהֶם, נָהֲגוּ ד׳שֶׁלֹּא לְהַנִּיחָם כָּל (ג) [ג] הַיּוֹם. וּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ כָּל אָדָם לִזָּהֵר בְּהֶם (ה) לְהְיוֹתָם עָלָיו (ו) * בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע (ז) וּתְפִלָּה: **ג** * ה׳קָטָן (ח) הַיּוֹדֵעַ לִשְׁמֹר תְּפִלִּין בְּטָהֳרָה שֶׁלֹּא יִישַׁן וְלֹא יָפִיחַ בָּהֶם הַגָּה: וְשֶׁלֹּא לִכְנֹס בָּהֶן לְבֵית הַכִּסֵּא (רש״י פרק לולב הגזול (סוכה מב. ד״ה לשמור תפילין)), חַיָּב

א מְנֻחוֹת מ״ד (ע״א).
ב רֹאשׁ הַשָּׁנָה י״ז (ע״א). ג טוּר.
ד הָרֹא״שׁ (הלכות קטנות תפילין סי׳ כח).
ה סַכָּה מ״ב (ע״א).

בְּאֵר הֵיטֵב

א (פ) **שְׂכַר.** (מנחות מד.) אִיתָא דְּמֵאֲרִיךְ יָמִים. וּבִשְׁמוּשָׁא רַבָּא אִיתָא שֶׁהוּא מַבְטָח שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא וְשֶׁאֵין גֵּיהִנֹּם שׁוֹלֶטֶת בּוֹ וְשֶׁנּוֹתְנִין נִמְחָלִים לוֹ. וְכָתַב הָרֹא״שׁ (הלכות קטנות תפילין סי׳ כח) אִם זָהִיר בִּתְפִלִּין כָּךְ זְכוּת מַכְרַעְתּוֹ, וְאִם פָּשַׁע בָּהֶם כָּךְ חוֹבָה מַכְרַעְתּוֹ, שֶׁאֵין לְךָ גָּדוֹל בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה יוֹתֵר מִתְּפִלִּין. חֵרֵשׁ הַמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אוֹ שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר חַיָּב לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, אֲבָל אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר, אֵין מוֹחִין בְּיָדוֹ מִלְּהָנִיחָם אִם רוֹצֶה. עוֹלַת תָּמִיד (סק״א), וְכֵן כָּתַב בְּשִׁיּוּרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה סִימָן ל״ח (הגב״י סק״ד). וְהַבַּאי הַיֵּטֶב אֲשֶׁר לְפָנַי לֹא הִצְרִיכוּ הַיֵּטֶב, עַיֵּן שָׁם: (ב) **בְּגוּפָן.** וְדַוְקָא שֶׁאֵינוֹ מְנִיחָם בְּשָׁבִיל בְּזוּי מִצְוָה, אֲבָל הַיָּרֵא לְהַנִּיחָם מִשּׁוּם דְּבָרִים גּוּף נָקִי וְשֶׁמָּא לֹא יִזָּהֵר בְּקְדֻשָּׁתָן, אַף עַל גַּב דַּעֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ, דִּבְקַל יוּכַל לְזָהֵר בָּהֶם בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, מִכָּל מָקוֹם לָאו בִּכְלָל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל הוּא. עֲזָרְיָה (שו״ת הרמ״ע מפאנו סי׳ לט) כָּתַב שֶׁתִּקֵּן לְהַנִּיחָם שֵׁנִית בְּמִנְחָה. וּבְעָרֵב שַׁבָּת לֹא יַנִּיחַם. שלה״ה. וְיָנִיחַ תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם בְּמִנְחָה:

ב (ג) **הַיּוֹם.** וּמִנְחָם בְּשׁוּם דְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם (ר״ה פ״א סי׳ ה):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [ג] **הַיּוֹם.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב, וּכְבָר בְּתַבְתִּי בָּזֶה לְעֵיל סוֹף סִימָן ל״ד (סק״ו) עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה דְּעֶרֶב שַׁבָּת לָאו דַּוְקָא, וְהוּא הַדִּין עֶרֶב יוֹם טוֹב, שֶׁאֵין לוֹמַר שֶׁלְּפִי הַשָּׁעָה שֶׁכְּבָר נִתְנַוְצֵץ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, וְהֵינוּ מִשּׁוּם דְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִם כֵּן גַּם תּוֹסֶפֶת יוֹם טוֹב דְּאוֹרַיְיתָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף סִימָן רס״א (ד״ה ומ״ש חמצן) עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשוּ״ת שֶׁמֶשׁ צְדָקָה חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן ד׳ וְסִימָן ח׳ שֶׁהוֹכִיחַ דְּיֵלְיָקָא אִסּוּרָא בָּזֶה וְהִנּוֹהֵג לְהַנִּיחָם מִבְּעוֹד יוֹם קָדָם שֶׁתְּחוּל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת אֵין מוֹחִין בְּיָדוֹ, אַךְ שָׁם בְּסִימָן ד׳ כָּתַב בְּשֵׁם הַמְקֻבָּל מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי בִּנְיָמִין כֹּהֵן זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁשָּׁאַל לְכַמָּה גְּדוֹלִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ לוֹ שֶׁאֵין לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין בְּעֶרֶב שַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) **שְׂכַר.** שֶׁכָּל הַמְּנִיחָן מַאֲרִיךְ יָמִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לח סז) ׳ה׳ עֲלֵיהֶם יִחְיוּ׳, כְּלוֹמַר אוֹתָם שֶׁנּוֹשְׁאִים שֵׁם ה׳ עֲלֵיהֶם בִּתְפִלִּין יִחְיוּ, וּמַבְטָח שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא, וְאֵין אֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנֹּם שׁוֹלֶטֶת בּוֹ, וְכָל עֲוֹנוֹתָיו נִמְחָלִין לוֹ. טוּר בְּשֵׁם הַשְּׁמוּשָׁא רַבָּא: (ב) **שֶׁאֵינוֹ מְנִיחָם.** פָּרוּשׁ, אֲפִלּוּ מְנִיעָתוֹ הוּא רַק לִפְרָקִים, וְכָל שֶׁכֵּן אִם מְבַטֵּל תָּמִיד מִמִּצְוָה זוֹ. וְהַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א) הֵבִיא בְּשֵׁם נַחֲלַת צְבִי (סק״א), דַּאֲפִלּוּ מִי שֶׁבְּטֵל מִתְּפִלִּין יוֹם אֶחָד, הוּא גַּם כֵּן בִּכְלַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל: (ג) **בְּכְלַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל.** וְדַוְקָא שֶׁאֵינוֹ מְנִיחָן בְּשָׁבִיל שֶׁהַמִּצְוָה בְּזוּיָה בְּעֵינָיו, אֲבָל הַיָּרֵא לְהַנִּיחָם מִשּׁוּם דְּבָרִים גּוּף נָקִי וְשֶׁמָּא לֹא יְזַהֵר בַּקְּדֻשָּׁה כָּרָאוּי, אַף עַל גַּב דַּעֲבֵרָה הִיא, דִּבְקַל יָכוֹל אָדָם לְזַהֵר בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, (פ) מִכָּל מָקוֹם לֹא הָוֵי בִּכְלַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל. וְכָל שֶׁכֵּן אִם הַמִּצְוָה תָּמִיד חֲבִיבָה עָלָיו וְנִזְהָר בְּכָל שֶׁיְּהֶיהָ גּוּף נָקִי, אַף עַתָּה אִית לֵיהּ אָנָס חֹלִי שֶׁאֵין גּוּפוֹ נָקִי, לְכַלַּי עָלְמָא אֵין עָלָיו דִּין פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כְּלָל. וְדַע דְּכָתַב הַבַּ״ח (ס״ב), דַּאֲפִלּוּ אִם אֵין הַמִּצְוָה בְּזוּיָה בְּעֵינָיו, אַף מִמְּנַע מִלְּהַנִּיחָם מִפְּנֵי בִּטּוּל מְלָאכָה אוֹ שְׁאָר הֶפְסֵד מָמוֹן אוֹ מֵחֲמַת עַצְלוּת, (ג) גַּם כֵּן הוּא בִּכְלַל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּגוּפָן, אַף דְּיֵשׁ חִלּוּק בֵּינֵיהֶם לְעִנְיַן עֹנֶשׁ, עַיֵּן שָׁם. וְדָבָר זֶה הוּא תּוֹכַחַת מְגֻלָּה לְאוֹתָן אֲנָשִׁים שֶׁמְּפַנֵּי עַצְלוּתָן מְצוּי שֶׁיְּהֵיוּ תְּפִלַּיהֶן מֻנָּחִין עַל מִצְחָן וְלֹא עַל הַקְּרָקְפְּתָא, וְגַם הַשֶּׁל יָד אֵין מַנִּח עַל מְקוֹמוֹ כְּדִין, דַּהֲלֹא זֶה הוּא כְּמִי שֶׁלֹּא הִנִּיחַ כְּלָל. וּכְבָר זֵרַז עַל זֶה גַּם כֵּן אוֹתָנוּ הַפְּרִי מְגַדִּים בְּסִימָן כ״ז (משׁ״ז סק״ו) שֶׁכָּתַב שָׁם, דִּתְפִלִּין שֶׁמֻּנָּחִין שֶׁלֹּא בִּמְקוֹמָן הֲרֵי הֵם כְּמֻנָּחִין בְּכִיסָן. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן כ״ז בְּבֵאוּר הֲלָכָה שֶׁהֶאֱרַכְנוּ בָּזֶה: (ד) **בְּגוּפָן.** וְדֵינוֹ פְּסוּק בְּשֵׁ״ס רֹאשׁ הַשָּׁנָה י״ז (ע״א) דַּאֲפִלּוּ הוּא אִישׁ בַּיְנוֹנִי, דְּדַרְכּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַטּוֹת הַכַּף כְּלַפֵּי חֶסֶד, מִכַּיָּן שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹךְ עֲוֹנוֹתָיו עוֹן זֶה, כַּף חוֹבָה מַכְרַעַת וְהוּא מֻכְרָח לִירֵד לְגֵיהִנֹּם. וְאִם חַס וְשָׁלוֹם גַּם כֵּן עֲוֹנוֹתָיו מְרֻבִּין מִזְּכִיּוּתָיו, נִדּוֹן בְּגֵיהִנֹּם שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ, וְאַחַר כָּךְ גּוּפָן כָּלָה וְנִשְׁמָתָן נִשְׂרָפֶת, וְרוּחַ מְפַזֶּרֶת תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵי הַצַּדִּיקִים. וְעַיֵּן שָׁם בְּתוֹסְפוֹת (ד״ה קרקפתא), דְּכָל זֶה בְּשֶׁלֹּא עָשָׂה תְּשׁוּבָה. (ג) וְיֵצֶן כִּי גָּדוֹל כֹּחַ הַמִּצְוָה כָּל כָּךְ וּלְהַפֵּךְ הָעִנְיָן רַחְמָנָא לִצְלָן, לָכֵן יְזַהֵר כָּל אָדָם לְקָנוֹת תְּפִלִּין מִסּוֹפֵר מֻמְחֶה וִירֵא שָׁמַיִם וּבַעַל תּוֹרָה, וְכֵן רְצוּעוֹת יִקְנֶה מֵאִישׁ נֶאֱמָן, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בְּטוּחַ שֶׁנַּעֲבְדוּ לִשְׁמָן מְעוּרוֹת טְהוֹרוֹת, כִּי מִי שֶׁהוּא מַנִּיחַ תְּפִלִּין פְּסוּלִים, לֹא לָבַד שֶׁאֵינוֹ מְקַיֵּם הַמִּצְוָה, אֶלָּא (ד) שֶׁמְּבָרֵךְ כַּמָּה וְכַמָּה בְּרָכוֹת לְבַטָּלָה שֶׁהוּא עָוֹן גָּדוֹל. וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים רַבָּה הַמַּכְשֶׁלָה בְּמַה שֶּׁקּוֹנִים תְּפִלִּין וּרְצוּעוֹת מִמַּאן דְּהוּא, לְפִי שֶׁמּוֹכְרִים בְּזוֹל, וְרַבָּן אֵינָם מְרַבְּצִין, וְעוֹד יֶתֶר קִלְקוּלִים שֶׁמְּצוּיִים בָּהֶם בְּעֵת כְּתִיבָתָן, וְכָל יְרֵא שָׁמַיִם יִתֵּן אֶל לִבּוֹ אִם עַל מַלְבּוּשָׁיו וְכֵלָיו הוּא מְהַדֵּר שֶׁיִּהְיוּ כִּתְקוּנָם, מִכָּל שֶׁכֵּן בְּחֻמְצֵי שָׁמַיִם שֶׁלֹּא יְצַמְצֵם וְיָחוּס עַל הַכֶּסֶף, אֶלָּא יְהַדֵּר לְקָנוֹת אוֹתָן שֶׁהֵם בְּוַדַּאי כְּשֵׁרִים אַף שֶׁמְּחִירָם רָב. וְכָתַב הַדְּרָכֵי מֹשֶׁה (אות א) בְּשֵׁם הַמַּרְדְּכַי (הלכות תפילין דף יד טור ג, ע״ש) יֵשׁ לָאָדָם לְהַדֵּר אַחַר תְּפִלִּין נָאִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טו ב) ׳זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ׳, דְּהֵינוּ שֶׁכְּתָבָן לַבְלָר אֱמֶן נָאֶה וּבְדִיו נָאֶה וּבְקַלְמוֹס נָאֶה וּקְלָפִים נָאִים: **ב** (ה) **לִהְיוֹתָם עָלָיו.** דְּבִזְמַן קָצָר כָּזֶה בְּקַל יָכוֹל לְזַהֵר מֵהֶפְסֵד וּמֵהֶסֵּח הַדַּעַת: (ו) **בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע.** דְּכָל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֹא תְּפִלִּין כְּאִלּוּ מֵעִיד עֵדוּת שֶׁקֶר בְּעַצְמוֹ (ברכות יד:). וְאִם לֹא נִזְדַּמֵּן לוֹ אָז, אוֹ שֶׁהָיָה חוֹלֶה מֵעִים בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה, כָּל הַיּוֹם זְמַנּוֹ, וּמְחֻיָּב לְהַנִּיחָן עַל כָּל פָּנִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יְבַטֵּל יוֹם אֶחָד מִמִּצְוַת תְּפִלִּין: (ז) **וּתְפִלָּה.** וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן כ״ה סָעִיף י״ג. וְזֶהוּ לְכָל אָדָם, אֲבָל אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה נוֹהֲגִין לִלְמֹד אַחַר הַתְּפִלָּה בְּתְפִלִּין (ה) אַךְ יֵשׁ לְזַהֵר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בָּהֶם (ו) דְּבָרִים בְּטֵלִים, דְּמִלְבַד אִסּוּר דְּבָרִים בְּטֵלִים, הוּא בָּא עַל יְדֵי זֶה לִידֵי הֶסֵּח הַדַּעַת. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן כ״ח סָעִיף קָטָן (ג׳) [א׳] וּבְמַעֲשֶׂה רַב (סי׳ יח): **ג** (ח) **הַיּוֹדֵעַ.** דְּקָטָן לָכֵן אֵין רַשַּׁאי לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין, וְלָאו דַּוְקָא שֶׁיּוֹדֵעַ לִשְׁמֹר, אֶלָּא כָּל שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַנִּיחַ בְּלֹא הֶפְסֵק וְלֹא יָבוֹא לִידֵי שִׁנָּה וְלֹא יָפִיחַ בָּהֶם וְלֹא יִכָּנֵס לְבֵית הַכִּסֵּא וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה (מ״ב סק״ב):

בָּאוּר הַלָּכָה

ב * **מִצְוָתָן וְכוּ׳.** עַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב) **שֶׁמִּסְתַּפֵּק אִם מִן הַתּוֹרָה חַיָּב כָּל הַיּוֹם, אוֹ מִן הַתּוֹרָה דַּי בְּרֶגַע אֶחָד שֶׁמְּנִיחַ וּמְדַרְבָּנָן כָּל הַיּוֹם, וּבִשְׁלוּחוֹ עַכְשָׁו שָׁאִין לָנוּ גּוּף נָקִי. וּמֵסִיק דְּעִקָּרָן שֶׁל דְּבָרִים, דְּאִם לֹא הִנִּיחַ יוֹם אֶחָד בְּלֹל לְהִתְפִּלִּין בְּשֵׁל מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּבְהִנִּיחַ רֶגַע עֲלֵיהֶן קָיְמִ הַמִּצְוָה, אֲבָל מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר מִן הַתּוֹרָה לְהְיוֹתָן עָלָיו כָּל הַיּוֹם וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם. וּבְסֵפֶר יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב (סק״א) פְּסַק דְּמִן הַתּוֹרָה מִצְוָתָן כָּל הַיּוֹם, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב, ע״י״ש) שֶׁמּוֹכֵחַ מִדְּבָרָיו, דְּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ גּוּף נָקִי, אֵין לוֹ לִפְטֹר אֶת עַצְמוֹ מִמִּצְוַת תְּפִלִּין כָּל הַיּוֹם. וּפְשׁוּט דְּכִוָּנָתוֹ אִם יוֹדֵעַ שֶׁיּוּכַל לְזַהֵר אֶת עַצְמוֹ גַּם כֵּן מֵהֶסֵּחַ הַדַּעַת, דְּהֵיְינוּ עַל כָּל פָּנִים מִשְּׁחוֹק וְקַלּוּת רֹאשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן כ״ח עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר מַעֲשֶׂה רַב (סי׳ יח) **שֶׁכָּתַב דְּאִם חוֹשֵׁשׁ לְיוֹתֵרָא בְּפָנֵי הַבְּרִיּוֹת, מֵאֵת בְּשָׂל יָד לְבַד. וּמִכָּל מָקוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת שֶׁל רֹאשׁ קָטָן וְהָרְצוּעוֹת יִהְיֶה גַּם כֵּן מִכְּסוּת, מִלֵּילֵךְ בְּשֶׁל יָד לְבַד, עַד כָּאן דִּבְרָיו. וְאַשְׁרֵי הַמַּקְנִים פְּדִינוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַזַ״ל בְּמִגְלָה כ״ח (ע״א) שֶׁאָלוּ תַּלְמִידָיו אֶת רַבִּי זֵירָא בַּמֶּה הָאֱרַכְתָּ יָמִים אָמַר לָהוּ וְכוּ׳ וְלֹא הָלְכְתִּי אַרְבַּע אַמּוֹת בְּלֹא תּוֹרָה וּבְלֹא תְּפִלִּין:**

* **בִּשְׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה.** וּמִנְחַם עֶזְרִיָּה [הָרַמַ״ע מִפַּאנוֹ] **כָּתַב בִּתְשׁוּבָה** (סי׳ לט), **שֶׁתִּקֵּן לְהַנִּיחָם שֵׁנִית בְּמִנְחָה, וּבְעֶרֶב שַׁבָּת לֹא יַנִּיחַם.** שלה״ה:

ג * **קָטָן וְכוּ׳.** נִרְאֶה פָּשׁוּט דְּיִלְדַּעַת הַמַּחְבֵּר אִם מַאֵיזֶה טַעַם לֹא קָנָה אֲבִיו עֲבוּרוֹ **תְּפִלִּין, כְּגוֹן שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְשָׁמְרָם בְּטָהֳרָה וּכְהַאי גַּוְנָא, וְנַעֲשָׂה בְּנוֹ בֶּן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, שׁוּב אֵין עַל אֲבִיו מִצְוַת חִנּוּךְ, דְּאִישׁ הוּא וְחַיָּב מֵעַצְמוֹ בְּכָל הַמִּצְוֹת, וְאִם אִישׁ עָנִי הוּא כָּל יִשְׂרָאֵל חַיָּבִים בָּזֶה,** וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א) בְּסָעִיף קָטָן ד׳:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (פ) **מָגֵן אַבְרָהָם** (סק״א) **בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת** (ר״ה ת. ד״ה קרקפתא) **וְהָרֹא״שׁ** (ר״ה פ״א סי׳ ה): **(ב) בְּגוּפָן** (סק״א) **בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת** (ר״ה ת. ד״ה קרקפתא) **וְהָרֹא״שׁ** (ר״ה פ״א סי׳ ה): **(ג) וְצָרִיךְ עִיּוּן קָצַת עָלָיו מִשּׁ״ס דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה י״ז עַמּוּד א׳, לְמָה צָרִיךְ לְתֵרֶץ דְּאִיירִי** בְּמַחֲצָה עַל מַחֲצָה, יְתֵרֶץ בְּכֹהֲאי גַּוְנָא, וְיֵשׁ לְיַשֵּׁב: **(ג)** חֵי אָדָם (ח״א כלל יד ס״א): **(ד)** פְּרִי מְגַדִּים (א״א, ריש הפתיחה שאחר סי׳ לב): **ב (ס)** בִּרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ג): **(ו)** מַעֲשֶׂה רַב (סי׳ יח):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת תְּפִלִּין סִימָן לז לח

אָבִיו * לְקָנוֹת לוֹ תְּפִלִּין (ט) לְחַנְּכוֹ. הַגָּהָה: * וְיֵשׁ אוֹמְרִים * דְּהַאי קָטָן, (י) דַּוְקָא שֶׁהוּא (יא) בֶּן שְׁלֹשָׁה עָשָׂר

(ז) [ד] שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד (בעל העיטור פ״ג דף פט:), (יב) * וְכֵן נָהֲגוּ וְאֵין לְשַׁנּוֹת (דברי עצמו):

לח דִּין מִי הֵם הַחַיָּבִים בִּתְפִלִּין וְהַפְּטוּרִים. וּבוֹ י״ג סְעִיפִים:

א (א) [א]חוֹלֶה מֻעָטִים (ב) פָּטוּר (פ) [א] (ג) מִתְּפִלִּין. הַגָּהָה: אֲפִלּוּ אֵין לוֹ (ג) (ד) צַעַר. אֲבָל שְׁאָר חוֹלֶה, אִם מִצְטַעֵר בְּחָלְיוֹ וְאֵין דַּעְתּוֹ מְיֻשֶּׁבֶת עָלָיו, (ה) פָּטוּר, וְאִם לָאו חַיָּב (מרדכי הלכות תפילין ריש פ״ק דשבת ר״ג) ארחות חיים (הלכות תפילין סי׳ ג) ומיימוני פרק ד׳ (סי״ג):

ב (ו) [ב]מִי שֶׁרָבִּי לוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל (ז) לְהִתְפַּלֵּל בְּלֹא הֲפָחָה, מוּטָב שֶׁיִּתְעַבֵּר זְמַן הַתְּפִלָּה מִמַּה שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּלֹא גּוּף נָקִי (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן פ׳ (ס״ע)). וְאִם יִרְאֶה לוֹ שֶׁיּוּכַל לְהִתְעַמֵּיד עַצְמוֹ

בְּגוּף נָקִי (ח) בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע, יָנִיחַ תְּפִלִּין בֵּין אַהֲבָה לִקְרִיאַת שְׁמַע, (ט) וִיבָרֵךְ: ג (י) [ג]נָשִׁים וַעֲבָדִים פְּטוּרִים מִתְּפִלִּין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִצְוַת עֲשֵׂה (יא) שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא. הַגָּהָה: וְאִם (יב) הַנָּשִׁים רוֹצִין

לְהַנִּיחַ עַל עַצְמָן, (יג) מוֹחִים בְּיָדָן (כל בו (סי׳ פט)): ד [ד]הַמְנִיחַ תְּפִלִּין צָרִיךְ (יד) לְדַהֵר מֵהָרְהוּר תַּאֲוַת

(ג) אִשָּׁה. הַגָּהָה: וְאִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּלֹא הִרְהוּרִים, מוּטָב (טו) שֶׁלֹּא לְהַנִּיחָם (כל בו (סי׳ פט) וארחות חיים (הל׳ תפילין סי׳ ג)):

א חַיִּין ק״ו (פ״א). ב תְּשׁוּבַת רַא״שׁ כְּלָל ד׳ סִימָן א׳. ג בְּרָכוֹת כ׳ (ע״א). ד בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וכתב) בְּפֵרוּשׁ הַיְרוּשַׁלְמִי (ברכות פ״ב ה״ג) שֶׁפֵּרֵשׁ בְּאָרְחוֹת חַיִּים (הל׳ תפילין סי׳ ג) רְאִיָּה לְמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּשֵׁם הַרַ״מ.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ג [ד] שָׁנִים. עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָל שְׁהוּגְיַע לְשָׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה וְיוֹם אֶחָד, אַף שֶׁאֵין יָדוּעַ שְׁהֻבְיָא (ב׳) שְׂעָרוֹת, חַיָּב בְּתְפִלִּין מִדִּינָא מֻחְמֶּרֶת חֲזָקָה דְּרַבָּנָן (נדה מו.), דְּכָל שְׁהִגִּיעַ לְכְלַל שָׁנִים,

חֲזָקָה הֲבִיא סִימָנִים. וְעַיֵּן לְקַמָּן נ״ה (סעיפים ס״ז) לְעִנְיַן שָׁנָה הָעִבּוּר וּשְׁאָר דִּינִים בָּזֶה:

א [א] מִתְּפִלִּין. עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּחוּת יָאִיר (סי׳ רלו) שֶׁכָּתַב דְּאֲפִלּוּ לֹא הִנִּיחַ תְּפִלִּין מֵעוֹלָם, אֵין לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, כֵּיוָן דְּרַגְלִיָּה וּתְדִירָה (עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן כ״ח וּבְכִתְבוֹאוֹת שׁוֹר שָׁם (סק״ד)), וְכֵן בְּסִימָן סָפֵר וְנִשּׂוּאֵי בָּנוֹ וְלֶדֶת נְכָדוֹ הָרִאשׁוֹן אֵין לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ. וּבְלֶדֶת בֵּן זָכָר. יֵשׁ מְבָרְכִין שֶׁהֶחֱיָנוּ, וְלֵכֵן אֵין מְבָרְכִין בְּשִׁבַּת הַמִּילָה, וַאֲפִלּוּ בְּלֶדֶת בֵּן בְּכוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שַׁ״ךְ בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רס״ה (ס״ק יז), עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיֵּן לְצִיל בְּט״ז

לְהַחְמִיר בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, מַהַר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף ב׳: ד (ג) אִשָּׁה. עַיִן בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וכתב) וּמַה שֶּׁכָּתַב עָלָיו הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ו), וְהַיַּד אַהֲרֹן (הגב״י) מְיַשְּׁבוֹ:

בַּאֵר הֵיטֵב

ג (ד) שָׁנִים. וְהַב״ח (ס״ד) חוֹלֵק וְכָתַב דְּקָטָן הַלּוֹמֵד תַּלְמוּד וְיוֹדֵעַ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ, חַיָּב אֲבִיו לְקָנוֹת לוֹ תְּפִלִּין, גַּם הָרַ״ש הַלֵּוִי חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן א׳ פֶּסֶק מַשְׁהִגִּיעַ לְעֶשֶׂר שָׁנִים חַיָּב לְחַנְּכוֹ בְּמִצְוֹת תְּפִלִּין. וְעַכְשָׁו נָהֲגוּ לְהַנִּיחַ שָׁנִים אוֹ שִׁלְשָׁה חֳדָשִׁים קֹדֶם הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ד):

א (פ) מִתְּפִלִּין. מִי שֶׁבִּשֵּׁל מִצְוֹת תְּפִלִּין מֵחֲמַת חֹלִי, וְעָבְרוּ עָלָיו שִׁלְשִׁים יוֹם שֶׁלֹּא הִנִּיחָם, אִם כְּשֶׁחָזַר צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ אוֹ לֹא, פֶּסֶק בְּתְשׁוּבוֹת חַוַּת יָאִיר סִימָן (רל״ט) [רל״ז] דְּאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, כֵּיוָן דְּאִינוּ מִצְוָה דְּאִתָּא מִזְמַן לִזְמַן, עַיֵּן שָׁם:

(ג) צַעַר. אֲפִלּוּ חוֹלֶה בְּשׁוּקִים וּבְרְחוֹבוֹת, פָּטוּר. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״א) דְּאִם רוֹצֶה לְהַחְמִיר בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, מַהַר. עַיֵּן בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וכתב) וּמַה שֶּׁכָּתַב עָלָיו הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ו), וְהַיַּד אַהֲרֹן (הגב״י) מְיַשְּׁבוֹ:

בַּאוּר הֲלָכָה

* לִקְנוֹת ו׳. וְיֵשׁ לְעַיֵּן אִם יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי בָּנִים, אִם חַיָּב לִקְנוֹת תְּפִלִּין עֲבוּר כָּל אֶחָד, אוֹ שֶׁיּוֹצֵא בְּמַה שֶׁיְּחַנֵּךְ מִתְּחִלָּה לִבְנוֹ הָאֶחָד, וְאַחַר תְּפִלָּתוֹ יִתֵּן לִבְנוֹ הַשֵּׁנִי. וְכֵן בְּיֵשׁ לוֹ בֵּן אֶחָד וְהוּא מַשִּׂיג לִשְׁאֹל עֲבוּרוֹ תְּפִלִּין, אוֹ שֶׁיִּתֵּן לוֹ אֶת תְּפִלָּיו לִקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה בְּכָל עֵת הַחְנוּךְ דְּהַיְנוּ עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְאִישׁ, אִם יוֹצֵא בְּזֶה, דְּאִפְשָׁר מַה דְּנָקֵט הַבְּרַיְיתָא [סַכָּה דַף (מ״ב) (מ״ב)] (ע״א) 'אֲבִיו קוֹנֶה לוֹ תְּפִלִּין', הַיְנוּ דַּוְקָא בְּזִמָּנָם שֶׁהֵיוּ מַנִּיחִין תְּפִלִּין כָּל הַיּוֹם, וְאֵין מְצוּי שֶׁיִּשְׁאֵיל אֶחָד לַחֲבֵרוֹ תְּפִלִּין, מַה שֶׁאֵין כֵּן בִּזְמַנֵּנוּ, תֵּדַע דְּלֹא נָקֵט כֵּן בְּלוּלְב. שׁוּב מָצָאתִי בְּבֵ״ח (ס״ד) שֶׁפִּשְׁפֵּשׁ קְצָת כְּדִבָּרֵינוּ, וְיֵשׁ לְדַחוֹת, עַיֵּן שָׁם וְצָרִיךְ עִיּוּן:

* וְיֵשׁ אוֹמְרִים וְכוּ׳. כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (שם) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִם הוּא שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים אֵיזֶה חִיּוּב יֵשׁ עַל אֲבִיו, דְּאִישׁ בְּפָנֵי עַצְמוֹ הוּא, וְאִם הוּא עָנִי כָּל יִשְׂרָאֵל מְצַוִּין לְהַחְיוֹתוֹ, וְיֵשׁ לוֹמַר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וְלֹא הֲבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, וּלְפִי זֶה יֵשׁ לוֹמַר דְּהוּא הַדִּין עַד רֹב שְׁנוֹתָיו אִם לֹא הֲבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת חַיָּב לְחַנְּכוֹ, עַד כָּאן דִּבְרָיו. וְאַף דְּאָז חַיָּב מִדִּינָא מֻחְמֶּרֶת חֲזָקָה דְּרַבָּנָן (נדה מו.), וּכְמוֹ שֶׁהֲבִיא בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ד), אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא פָּקַע מֵאֲבִיו מִצְוַת חִנּוּךְ כָּל זְמַן שֶׁאֵין יָדוּעַ שֶׁהֲבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת. אֲבָל כָּל זֶה דְּחַק גָּדוֹל, וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רכ״ה סָעִיף ב׳ דְּכְשֶׁנַּעֲשָׂה הַבֵּן שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה, אֲבִיו מְבָרֵךְ בָּרוּךְ שֶׁפְּטָרַנִי וְהַיְנוּ מִמִּצְוַת חִנּוּךְ לְפִי מַה שֶׁכָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם שָׁם (סק״ה), וְלֹא אִישְׁתְּמִיט אַחַד מֵהֶם לוֹמַר דְּדַוְקָא כְּשֶׁיָּדוּעַ שֶׁהֲבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, אֶלָּא בְּוַדַּאי דְּלִעְנְיַן חִנּוּךְ שֶׁהוּא דְּרַבָּנָן נוֹכַל לִסְמֹךְ עַל חֲזָקָה דְּרַבָּנָן. וְהָאֱמֶת יוֹרֶה דַּרְכּוֹ שֶׁלֹּא רָאָה הַפְּרִי מְגַדִּים אֶת סֵפֶר הֶעָטוּר חֵלֶק ב׳, שֶׁכְּיָמֵינוּ עַדַיִן לֹא נִדְפַּס, כִּי לְפִי מַה שֶׁכָּתַב שָׁם (דף סא:) מוּכָח שֶׁלְּדִידֵיהּ לֹא נִזְכַּר בַּגְּמָרָא הַאי דִּינָא כְּלָל לְעִנְיַן תַּפְקֻנְתָּא דְּרַבָּנָן, וּמִשְּׁמַע מִינֵּיהּ דְּלֹא הָיָה עַל זֶה תַּקָּנְתָּא כְּלָל, רַק לְעִנְיַן דְּאוֹרַיְיתָא שֶׁאֵין בֵּן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה מְחַיֵּב בְּתְפִלִּין כִּי אִם כְּשֶׁיּוֹדֵעַ לִשְׁמֹר תְּפִלָּיו, וְהַבֵּיא עַל זֶה הַמַּכִּילְתָּא (שמות יג י) רְאָיָה מִמִּקְרָא (שמות שם) 'וְשָׁמַרְתָּ אֶת הַחֻקָּה הַזֹּאת' עַיֵּן שָׁם, וְהוּא אֲפִלּוּ אִם הֲבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת דְּוַדַּאי לֹא מָיְיתִינַן מִזּוֹהָה הַנִּזְכָּר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וּלְעִנְיַן קְרִיאַת הַפָּרָשִׁיּוֹת מַה שֶּׁיֵּשׁ אֲבִיו לָזֶה, עַיֵּן בְּסֵפֶר בִּרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ו) וְיִתְיַשֵּׁב לְךָ. וְכָל זֶה לְפִי שִׁיטַת הַפְּרִי מְגַדִּים מַה שֶּׁיֵּשׁ אֲבִיו לָזֶה, עַיֵּן בְּסֵפֶר בִּרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ו) וְיִתְיַשֵּׁב לְךָ. וְכָל זֶה לְפִי שִׁיטַת הֶעָטוּר, אֲבָל אֲנַן קַיְימָא לַן כְּדַעַת כָּל הַפּוֹסְקִים וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה קטן), דְּלֹא נִזְכַּר בְּגְמָרָא הַאי דִּינָא כְּלָל לְעִנְיַן גְּדוֹל, רַק לְעִנְיַן קָטָן נָהֲגוּ הָעוֹלָם לְהַחְמִיר כְּהֶעָטוּר שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין:

* דְּהַאי קָטָן דַּוְקָא. פֵּרוּשׁ, וְאִי תַּלְיָא בְּאִם יוֹדֵעַ לִשְׁמֹר תְּפִלִּין, שָׁוֶה הִיא שִׁיטַת בַּעַל הֶעָטוּר, כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשׁ שָׁם. וּמַה דְּאֵין נוֹהֲגִין כַּהִיּוֹם לְדַקְדֵּק בָּזֶה, אֶפְשָׁר דְּהָרַמ״א לֹא פָּסַק לְנַהֵג כְּוָותֵיהּ רַק לְעִנְיַן שֶׁלֹּא יִניַּח קֹדֶם בַּר מִצְוָה, וְלֹא לָזֶה, וְכֵן מוּכָח קְצָת בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה (אות ב), עַיֵּן שָׁם. אִי נָמֵי דִּכְל זֶה דַּוְקָא בְּזִמָּנָם שֶׁהָיוּ מַנִּיחִין תְּפִלִּין כָּל הַיּוֹם וְקָשֶׁה לְזַהֵר בְּשִׁמִּירָתָן, אֲבָל בְּהַיּוֹם שֶׁאֵין מַנִּיחִין רַק בְּזִמַּן קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, תְּלִינַן מִסְתָּמָא בְּשִׁנְעֲשָׂה שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה שֶׁיֵּדַע לִשְׁמֹר תְּפִלָּיו, דְּוַדַּאי הַמְּבָאר בְּסָעִיף ב׳, אִם לֹא כְּשֶׁנַּעֲשָׂה שֶׁאֵין יוֹדֵעַ לִשְׁמֹר תְּפִלָּיו:

* וְכֵן נָהֲגוּ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יב). וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (שם) שֶׁמְּצַדֵּד לִפְסֹק כְּמוֹ בְּהָדְיָא לְהַקֵּף, וְעַיֵּן בְּסֵפֶר תּוֹסְפוֹת יְרוּשָׁלַיִם: (יג) מוֹחִים בְּיָדָן. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר תּוֹסְפוֹת יְרוּשָׁלַיִם, וְנָשִׁים אֵין זְרִיזוֹת לְהִזָּהֵר: ד (יד) לְדַהֵר. דְּבָעִינַן (ט) גּוּף נָקִי גַּם מִמַּחְשָׁבָה רָעָה: (טו) שֶׁלֹּא לְהַנִּיחָם. וּמִכָּל מָקוֹם יִרְאֶה בְּכָל הֵיכְלֹת (י) לָכֹף אֶת עַצְמוֹ וְלִמְשֹׁךְ הַלֵּב לִירְאַת שָׁמַיִם כְּדֵי לְהַסִּיחַ הַדַּעַת מִדִּבְרֵי

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

חִנּוּךְ הוּא: (ט) לְחַנְּכוֹ. בְּמִצְוַת הֲנָחָתָן, וְכֵן לְלַמְּדוֹ הַדִּינִים הַנִּצְרָכִים לָזֶה: (י) דַּוְקָא. וְקָדַם לָכֵן אֵין מַנִּיחוֹ לִלְבֹּשׁ תְּפִלִּין אֲפִלּוּ אִם יִרְצֶה, דִּבְרַוַּדַּאי אֵין יוֹדֵעַ לִשְׁמֹר תְּפִלִּין: (יא) בֶּן שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שָׁנִים. הַיְנוּ, אֲפִלּוּ אִם לֹא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת [פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב)]: (יב) וְכֵן נָהֲגוּ. וְעָכְשָׁו נָהֲגוּ לְהַנִּיחַ שָׁנִים אוֹ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים קֹדֶם הַזְּמַן [מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״ד)], וְעַיֵּן בְּבָאוּר הֲלָכָה (ד״ה וכן נהגו). חֵרֵשׁ הַמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אוֹ שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר, חַיָּב בְּהַנָּחַת תְּפִלִּין, אֲבָל אֵין שׁוֹמֵעַ וְאֵין מְדַבֵּר, אֵין מוֹחִין בְּיָדוֹ מִלְּהַנִּיחָם אִם רוֹצֶה [בַּאֵר הֵיטֵב (סק״א)]:

א (א) חוֹלֶה מֻעָטִים. וְהוּא הַדִּין (פ) מִי שֶׁשָּׁתָה מַשְׁקֶה הַמְּשַׁלְשֵׁל: (ב) פָּטוּר. מִשּׁוּם דִּתְפִלִּין בְּעֵי גּוּף נָקִי: (ג) מִתְּפִלִּין. מִי (ג) שֶׁבִּטֵּל מִצְוַת תְּפִלִּין מֵחֲמַת חֹלִי, וְעָבְרוּ עָלָיו שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁלֹּא הֲנִיחָם, כְּשֶׁחָזַר וּמְנִיחָם אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ: (ד) צַעַר. אֲפִלּוּ (ג) אִם הוֹלֵךְ בַּשּׁוּקִים וּבְרְחוֹבוֹת, פָּטוּר, (ד) וְאָסוּר לוֹ לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ בָּזֶה, אֶלָּא בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה אִם יוֹדֵעַ שֶׁיּוּכַל לְהַעֲמִיד אֶת עַצְמוֹ בְּגוּף נָקִי, וְכִמּוֹ שֶׁכָּתַב לְקַמָּן בְּסָעִיף ב׳: (ה) פָּטוּר. שָׁמָּא (ה) מִתּוֹךְ הַצַּעַר יִסַּח דַּעְתּוֹ מֵהֶם. וְאִם רוֹצֶה לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ, (ו) רַשַּׁאי. מִי (ז) שֶׁלִּבּוֹ עָרֹם, דְּהַיְנוּ שֶׁהוֹלֵךְ בְּמַכְנָסַיִם לְבַד וּלְמַעְלָה הוּא עָרֹם [וְאֵין בְּכְלַל זֶה מַה שֶּׁבַּיּוֹם הַצַּוָּאר פָּתוּחַ], לֹא יָנִיחַ תְּפִלִּין, דְּאֵף דִּלְבָרֵךְ רַשַּׁאי כֵּיוָן שֶׁעָרְוָתוֹ מְכֻסָּה, כְּדִמּוֹכָח בְּסִימָן ע״ד (ס״ב), אֲפִלּוּ הָכִי אֵין נָכוֹן שֶׁיִּהְיֶה מְגֻלֶּה לִבּוֹ וְיָנִיחַ תְּפִלִּין: ב (ו) מִי שֶׁרָבִּי ו׳. לְאַפּוּקֵי אִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּבֵרוּר, בְּוַדַּאי אֵין לְבַטֵּל אֲפִלּוּ תְּפִלָּה בְּצִבּוּר מִשּׁוּם זֶה: (ז) לְהִתְפַּלֵּל. דַּוְקָא תְּפִלָּה, מִשּׁוּם דְּהוּא כְּעוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וּגְנַאי הוּא לַעֲמֹד לְהִתְפַּלֵּל עַל דַּעַת שֶׁיִּפְסֹק בְּאֶמְצַע עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרַיח, אֲבָל קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ מַהֵר, אַף בְּלִי תְּפִלִּין: (ח) בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע. עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן פ׳ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ג) כִּי שָׁם יְבֹאַר הַכֹּל בְּעָזְרַת ה׳: (ט) וִיבָרֵךְ. וְיִקְרָא בָּהֶן שְׁמַע וְאַחַר כָּךְ יַחֲלֹץ. וְאִם יוֹדֵעַ שֶׁאֵין יְכוֹל לַעֲצֹר עַצְמוֹ מִלְּהָנִיחַ אֶלָּא בְּכְדֵי שֶׁיּוּכַל לְחַלֵּץ הַשֵּׁל רֹאשׁ, אֲפִלּוּ הָכִי מַהֵר לְהָנִיחַ לְכַתְּחִלָּה אֶת שְׁנֵיהֶם, כַּן כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ב), אֲבָל הַפְּרִי מְגַדִּים מְפַקֵּפֵק בָּזֶה: ג (י) נָשִׁים. (ם) וְטַמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס, חַיָּבִין בְּתְפִלִּין מִסָּפֵק כְּכָל הַמִּצְוֹת: (יא) שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא. דְּהָא שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב לָאו זְמַן תְּפִלִּין: (יב) הַנָּשִׁים. א]עַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (משז״ז סק״ב) שֶׁהוּא הַדִּין לְעִנְיַן עֲבָדִים, וְעַיֵּן בְּסֵפֶר תּוֹסְפוֹת שַׁבָּת שֶׁכָּתַב

נְקִי מִמַּחְשָׁבָה רָעָה: (טו) שֶׁלֹּא לְהַנִּיחָם. מִפְּנֵי שֶׁצְּרִיכִין גּוּף נָקִי, וְנָשִׁים אֵין זְרִיזוֹת לְהִזָּהֵר: ד (יד) לְזָהֵר. דְּבָעִינַן (ט) גּוּף

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (פ) חֵי אָדָם (ח״א כלל יד סי״ח): (ב) בַּאֵר הֵיטֵב (סק״א): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): (ד) מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (ה) פְּרִישָׁה (סק״א): (ו) פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א): (ז) מָגֵן אַבְרָהָם

ג (ם) פְּרִי מְגַדִּים: (שם) וּפְרִי מְגַדִּים בְּסִימָן ל״ט (א״א סק״א): (י) בֵּית יוֹסֵף (שם, ע״ש): ד (ס) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וכתב עתר):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״ג) משמע דדוקא נשים מוחין בידן, אבל עבדים מותרים להניח.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah